

תהלים (12)

תלונת דוד - וה' מלוכה בכבוד לעתיד לבוא

בְּנֵי אִישׁ עַד מָה כְּבוֹדִי לְכָלמָה (ד, ג)

עד מתי אתם מבזים אותי: "הראיתם את בן ישי" מי דוד ומי בן ישי", "בכורות בני עם בן ישי", "כי בותר אתה לבן ישי", אין לי שם. (רש"י)

הרי לנו, שקריאה לאדם מבלי להזכיר את שמו, יש בה זלזול, כפי שמלין דוד על אויביו שקראו לו "בן ישי".

לפי זה אפשר לבאר את נוסח תפילת "עלינו לשבח", שבו אנו אומרים: "ולעולמי עד תמלוך בכבוד", ויש לתמוה: וכי יש "מלכות של כבוד" ו"מלכות שאינה של כבוד"? ועוד: מה זה שמסיים: "ככתוב בתורתך ה' ימלך לעולם ועד ונאמר והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד", היכן משמע בפסוקים אלו שה' עתיד למלך בכבוד?

אך הנה, אמרו בגמרא (פסחים נ). בביאור הכתוב "והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד", אטו האידנא לאו שמו אחד? אמר רב נחמן בר יצחק: לא כעולם הזה העולם הבא, בעולם הזה נכתב ביו"ד ה", ונקרא באל"ף דל"ת, אבל לעולם הבא כולו אחד, נכתב ביו"ד ה"י ונקרא ביו"ד ה"י.

והנה, ענין זה שבעולם הזה אין הקב"ה נקרא כמו שנכתב, יש בזה משום חסרון בכבוד שמים, כעין מה שהתלונן דוד המלך על שביזוהו במה שכינהו "בן ישי" ולא בשמו, ולמדנו כי העלמת השם יש בה חסרון בכבוד, והיא המידה גם לענין כבוד שמים, שכיון שבעולם הזה אין מפרשים את השם כמו שהוא נכתב, יש בזה העדר בכבודו, כביכול, אכן לעולם הבא שיהיה כולו אחד, שיהיה נכתב ביו"ד ה"י ונקרא ביו"ד ה"י, יתמלא כבוד שמים, אחרי שיפרשו את השם ולא יעלימוהו. וזהו שנאמר "ולעולמי עד תמלוך בכבוד ככתוב בתורתך ה' ימלך לעולם ועד, ונאמר והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד", שמפסוק זה למדנו שלעתיד לבוא יקראו בשם ה' כמו שהוא נכתב ותיכון המלוכה לעולמי עד בכל הדרת הכבוד.

רב משה לייב שחור בספרו "אבני שהם"

ודעו כי הפלה ה' חסיד לו ה' ישמע בקראי אליו (ד, ד)

מפרש ה' מצודת דוד: ודעו, תנו לב לדעת כי כמו שהבדיל ה' את כל חסיד להיות לו ולחלקו, כמו כן הבדילנו לחלקו וישמע בקראי אליו ולא תוכלו לו. דוד

בְּקִרְאֵי עֲנֵנִי אֱלֹקֵי צִדְקִי בְּצֹר הַרְחֵמְכָּה לִי (ד, ב)

בירושלמי (תענית ב, ט) אמר ר' אבהו: כתיב "בְּקִרְאֵי עֲנֵנִי אֱלֹקֵי צִדְקִי בְּצֹר הַרְחֵמְכָּה לִי", אמר דוד לפני הקב"ה: רבון העולמים, כל צרה שהייתי נכנס לה אתה הייתה מרחיבה לי, נכנסתי לצרתה של בת שבע, ונתת לי את שלמה, נכנסתי לצרתן של ישראל, ונתת לי את בית המקדש.

אפשר לבאר על פי הגמרא (יומא פו): גדולה תשובה מאהבה שזודונות נעשו לו כזכויות, שנאמר: "ובשוב רשע מרשעתו ועשה משפט וצדקה עליהם הוא יחיה" (יחזקאל לג, יט), ופרש"י: עליהם הוא יחיה, על כל מה שעשה, אף על העבירה. יש לבאר: כי שמכיון שאי אפשר למצות התשובה בלי שיחטא תחילה, הרי החטא נחשב כ"מכשיר מצוה", ומשום כך נהפכות העבירות לזכויות. ולפי זה יש לומר, שמכיון שכאשר באה על דוד צרה עשה תשובה מאהבה, שבה זדונות נעשות כזכויות, לכן אמר שמתוך הצרה צמחה לו הרחבה.

כמוצא שלל רב "תהלים" בשם רבי חיים מבריסק וצ"ל

בְּקִרְאֵי עֲנֵנִי אֱלֹקֵי צִדְקִי בְּצֹר הַרְחֵמְכָּה לִי (ד, ב)

באופן נוסף אפשר לבאר על פי מה שכתב רבי ירוחם לייבוויץ ממיר זצ"ל, בספרו "דעת חכמה ומוסר", שענין הישועה שונה מכפי שהורגלו להבין: שכאשר באה על האדם איזו צרה ונחלץ ממנו, הרי הוא מודה לה' על הישועה, אבל ודאי שיותר נוח היה לו שלא באה עליו הצרה כלל, אבל באמת אינו כן, אלא שכל ענין הצרה הוא כדי שתוכל להיות כאן ישועה, ומהלך הצרה הוא מהלך צמיחת הישועה.

והנה הפסוק (ישעיה מ, כז), תובע מיעקב: "למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מה' ", ובמדרש (בראשית רבה, פרק צא) אמרו שזה מתייחס למה שאמר יעקב: "למה הרעותם לי להגיד לאיש העוד לכם אח?" אמר הקב"ה: אני עוסק להמליך את בני במצרים, והוא אומר "למה הרעותם לי", והיינו: שכל ענין צרותיו של יוסף היה כדי שיומלך למלך, שמתוך צרות אלו נולדה ישועה, ואיך יאמר "למה הרעותם לי"?

ולפי זה יש לומר, שזהו מה שאמר דוד "בְּצֹר הַרְחֵמְכָּה לִי", שכל ענין צרותיו היה בכדי שתוכל להיות ישועה, שמתוך הצרה נולדה הישועה, כי מהלך הצרה הוא מהלך צמיחת הישועה.

כמוצא שלל רב "תהלים" בשם "רינת יצחק"

המלך אמר כך: איננו חסיד (אע"פ שבמקום אחר הוא אמר "כי חסיד אני"), וממילא אינני ראוי שהקב"ה יקרב אותי. אתם, דואג ואחיתופל רואים אותי כדוד אדם פשוט. אינכם רואים את צדקותי, אני בסך הכל רועה צאן, ולא יושב סנהדרין, ולא מגדולי הדור, לא בולט שום דבר. משום כך הנכם מבזים אותי ומכזבים עלי מעלילים עלילות שוא.

אבל ממשיך דוד ואומר: כאן טועים אתם טעות גדולה, דעו שהנכם מתחילים עם צדיק גדול, כי אני יודע להתפלל לה'! במה גדול כוחי? לא בתורה, לא במצוות, לא בחסד ולא בצדקות. הכח שלי הוא שאני יודע להתפלל! "ישמע בקראי אליו", כשאני קורא, ה' עונה לי! דעו לכם כי כשם שהקב"ה מקרב את הצדיקים הגמורים, כך שומע הוא את תפילותיו של מי שאינו צדיק וחסיד. ממילא, אני חשוב אצל הקב"ה כמו צדיק גדול, וה' שומר עלי. לא משום שאני צדיק גדול, אלא משום שאני מתפלל, והקב"ה אוהב מי שדבוק אליו וסומך עליו. וכיון שכן, "רגזו אל תחטאו", רגזו, עליכם לרעוד מפחד בבואכם להתחיל עם אחד כמוני.

נפש שמשון "תהלים" מאת הרב פינקוס זצ"ל

חשבון הנפש לפני השינה

אמרו בלבבכם על משפכם ודמו סלה (ד, ה)

כשמסתובבים ברחוב באמצע היום, ושומעים את כל מה שבני האדם מדברים מי חשוב יותר ומי לא. אין את האפשרות לערוך חשבון הנפש נוקב, ולדעת מי באמת חשוב ומי לא.

ובאמת, דואג ואחיתופל היו מפרסמים שמועות רעות על דוד, וכמו שפירש"י (פסוק ג): עד מה כבודי לכלימה, עד מתי אתם מבזים אותי, הראיתם את בן ישי, מי דוד ומי בן ישי, כי בוחר אתה לבן ישי, וכי אין לי שם? לכן "אמרו בלבבכם", לכו לישון, תשכחו מכל שאון העולם, ושם, על משכבכם, ערכו לעצמכם את חשבון הנפש, אז תבינו ש"דמו סלה", שצריכים לשתוק.

אדם שמסתובב ומעורה בנעשה בעולם, אינו יודע את האמת. לכך יש צורך במעט התבודדות. הזמן הכי טוב הוא כשהולכים לישון בלילה, כי כשאדם שוכב במיטתו אין אף אחד עמו הכל רגוע. וברור כי אחר ההתבוננות שוב לא יעזי לדבר נגד דוד המלך, כי יבין שהוא חשוב יותר מכולם, שכן הוא יודע להתפלל, והקב"ה לצדו. וכשהקב"ה לצדו של אדם, זה סיפור אחר לגמרי.

נפש שמשון "תהלים" מאת הרב פינקוס זצ"ל

הלכה: שאלה: להתפלל כותיקין בלי תפילין או עם תפילין לאחר הנץ. תשובה: נאמר (ברכות כב:): ירד לטבול אם יכול לעלות ולהתכסות ולקרות ק"ש עד שלא תהא הנץ החמה, יעלה ויתכסה ויקרא, ואם לאו יתכסה ויקרא. וצ"ע הרי א"א לטבול בתפילין ואם כן בהכרח שאדם זה הוא בלי תפילין, הרי שכדי לקרוא ק"ש לפני הנץ מותר לוותר על קריאה בתפילין כי מעלת ק"ש בהנץ גדולה מק"ש בתפילין לזהירים בותיקין כך כתב הביאור הלכה (סימן נח ס"א ד"ה ומצה). ולפי זה בנידונינו לכאורה יקרא ק"ש כותיקין בלי תפילין. ויתכן שיש לחלק, דהטובל הזה שעליו כתבה המשנה עשה הכל כדין, כי בשעת טבילה לא יוכל ללבוש תפילין ואין שום עדות שקר, משא"כ במי שאין לו תפילין גם כשהוא במצב ששכח או נאנס ואין לו בידו תפילין הוא מעיד עדות שקר, כי לא היה צריך להיות במצב שאין לו תפילין בק"ש, וצ"ע.

רב זילרשטיין שליט"א בספרו "חשוקי חמד ברכות"

פתגם: כדי לתקן שקר אחד צריך לומר שקרים הרבה

ספר "שמחלה"

חקירה: גולן: מה שאינו משלם על מה שהשתמש בגוילה הוא משום שלעניין התשמישים יש לו קניינים בגוילה, או משום שהשבת הגוילה פוטרתו מחיוב התשלום (קובץ שיעורים בבא בתרא קפט)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: כף אחת: שני בעלי דינן באו להתדיין לפני רבי אביש שפירא. רבי, טען אחד כנגד חברו, הוא סטר על פני בכפו לנוכח קהל עם ועדה. אחרי ששמע הרב טענות שני הצדדים, חייב את המכה לשלם למוכה עשרה זהובים. שאלוהו לאותו רב, מה ראה לקנוס את המכה בסכום זה דווקא. השיב הרב בבת שחוק: הלא במקרא מפורש הוא: כף אחד...עשרה זהב. ספר חד וחלק ח"ד'

שבת שלום!

מזל טוב לנכדי יוסף בן שלמה ליום הבר מצוה, שיזכה להיות גדול בתורה.

מזל טוב ליום הולדת של בני צוריאל בן מלכה נ"י

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, גילברט יפה בת מרים. לזיווג טוב לשלמה בן אסתר. לעילוי נשמת של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל.

